

Storebælt i 10.000 år

Anmeldt af geolog Jørgen Dahlgaard

Store anlægsprojekter bringer ofte som sidegevindst ny viden frem inden for geologi og arkæologi. Geologiske og geotekniske undersøgelser går forud for gravemaskinernes indtog, ligesom arkæologerne prøver at komme maskinerne i forkøbet. Med bogen "Storebælt i 10.000 år" søger A/S Storebæltsforbindelsen at samle meget af den viden, som er kommet for dagen, i et samlet hele. Resultatet er en stor bog på mere end en måde!

Mennesket, havet og skoven

Sådan lyder underoverskriften for bogen meget betegnende for indholdet. Emnerne strækker vidt – fra istid og havspejls-svingninger over dendrokronologi, pollenanalyse til flinteredskaber og bopladser samt til slut færgefart.

Den evigt obligatoriske start med landskabets tilblivelse er forfattet af John Kærgaard Frederiksen, DSB. Han gør det godt og kommer endda med sin egen personlige teori omkring tilblivelsen af Storebælts særprægede lagserie, som blandt andet voldte anlægsarbejdet store problemer. De særlige "hatformede" bakker på Langeland og Sprogø er en del af denne særprægede geologi, som geologerne har så svært ved at forklare dannelsesmåden på.

Charlie Christensen har haft det utaknemlige arbejde med at præsentere havspejls-svingningerne siden istiden. Vi har her fået en mere detaljeret viden om Storebælt. Både træer og mennesker har været underkastet svingningerne, som har resulteret i bevarelse af træstubbe og rødder fra hele skove. Man har dateret fyrretræer til en alder på 10.000 år (C-14) samt egetræ til ca. 9.100 år, dvs. det ældste i Danmark! Endvidere anfører Anders Fischer, at de mange egetræsfund er væsentlige for udbygningen af dendrokronologien.

Bogen beskriver også fund og undersøgelser af stenalderbopladser i Storebælt og Korsør Nor, og dykkerne har haft rigtig travlt. Teksten i bogen skifter her karakter og bliver mere fortællende i sin stil.

Et helt kapitel er viet til undersøgelser af den tørlagte Halskov Fjord, hvor der er gjort rige fund. Bemærkelsesværdigt er især fund af fiskegærder, som har været sat op ude i vandet for at fange fisk, mener man – jo, de kunne noget for ca. 5.000 år siden. Igen er tekststilen mere fortællende.

Disse 10.000 år gamle stubbe af fyrretræer blev hentet op fra 30 meters vanddybde sydøst for Romso. (Foto: Søren Madsen, A/S Storebæltsforbindelsen)

Sprogø har også fået sit eget kapitel, bl.a. med pollenanalyser fra en mose på øen. Det sidste kapitel beskæftiger sig med sejladserne på Storebælt fra Stenalderen og næsten op til nu. Her synes jeg, at man springer meget i tid og sted.

Bogen har mange illustrative figurer og fine tegninger, hvoraf mange også er i farver. Billederne er mere sparsomme, men de fleste er gode. Ellers bærer bogen præg af grundighed. Der er et lokalitetsregister, en ophavsliste til alle illustrationer samt en omfattende liste over citeret litteratur.

Koblingen mellem geologi og arkæologi m.m. er god og spændende, selvom hovedvægten absolut lægges på arkæologien. Bogen kan varmt anbefales – måske endda som en oplagt julegaveide i A4-format.

Storebælt i 10.000 år – Mennesket, havet og skoven. Redigeret af Lisbeth Pedersen, Anders Fischer og Bent Aaby. Udgivet af A/S Storebæltsforbindelsen i samarbejde med Kalundborg og Omegns Museum, Miljø- og Energiministeriet, Skov- og Naturstyrelsen samt Nationalmuseet. 340 sider, farveillustreret og indbundet. Pris: 349,- kr.

Kunsten at skrive speciale

Anmeldt af geolog Jørgen Sivertsen

"Kunsten at skrive speciale" udkom for første gang i Italien i 1977 og er i alt trykt i 11 oplag på originalsproget. Desuden er den udgivet i en række europæiske lande, og altså her for nylig oversat og udgivet i Danmark. Kan en lærebog med tyve år på bagen stadig læses med udbytte? Når halvandet kapitel omhandler kartotekskort opbevaret i skotøjsæsker, og et kapitel om den afsluttende redaktion ved skrivning på skrivemaskine! Ja - hvis man ser bort fra de konkrete anvisninger i disse kapitler og i stedet indarbejder sig den videnskabelige tænkemåde, som ligger i alle de eksempler, bogen er krydret med. Kartotekssystemet kan heller ikke affærdiges helt - når det går hedest til, kan computere meget hurtigt gøre alle ting uoverskuelige.

Bogen opstod ud fra en række råd og hjælp angående specialeskrivning, som Eco gav sine egne specialestuderende, og de er altså vokset til denne bog. Umberto Eco er, foruden forfatter, professor i semiotik ved universitetet i Bologna. Bogen er en god indgang for den person, som for første gang skal skrive om et videnskabeligt emne, f.eks. i forbindelse med rapport-skrivning på universitetet. Videnskabelighed i både skrift og tænkemåde bør nemlig indøves længe inden det endelige speciale. Her er bogen altid aktuel.

Bogen er skrevet i en personlig stil. Den er sjov og let læselig i kraft af eksempler og sprog, og sætter nogle tanker i gang. Den giver læseren noget så "unyttigt" som videnskabelig dannelse. Der er ikke særlige retningslinier for specialer, hvori der indgår laboratoriearbejde og feltarbejde, hvilket jo hænger sammen med forfatterens egen indgangsvinkel. Men kapitlet om emneafgrænsning kan være en hjælp.

I bogen gives en grundig gennemgang i, hvilke oplysninger der skal med i litteraturlisten og bibliografien. Jeg vil dog mene, at det må være traditioner inden for ens eget videnskabelige felt, som bestemmer hvilke oplysninger, som skal med. Jeg savnede desuden et emneindeks bagerst i bogen.

Kunsten at skrive speciale - Hvordan man udarbejder skriftlige opgaver: Umberto Eco. Oversat af Pernille Harsting og Lise Grosen Rasmussen. Akademisk Forlag. 218 sider. Pris: 264,- kr.